

گفت‌وگوی
روزنامه صبا با
عوامل سریال
«برتا»

روایت چندلایه و آزمون تازه نمایش خانگی

امیرحسین ترابی
کارگردان:

در سریال همه چیز باید تطهیر شده باشد

امیرحسین ترابی فارغ‌التحصیل کارشناسی کارگردانی سینما و فوق‌لیسانس رشته پژوهش هنر است. وی از سال ۱۳۷۰ با دستیاری کارگردانی وارد سینما شد و تا سال ۱۳۸۰ در سینمای ایران برنامه‌ریزی و دستیاری می‌کرد و از آن پس به صورت مستقل کارگردانی را آغاز نمود. وی در سال ۱۳۹۱، جایزه بهترین فیلم کودک و نوجوان جشنواره برلین سیاه‌آلمان را برای کارگردانی فیلم «خانواده سالم» دریافت کرد. فیلم هزارتو (۱۳۹۷) و مجموعه نمایش خانگی خون سرد (۱۴۰۱) از جمله آثاری هستند که در کارنامه او به ثبت رسیده است.

در ابتدا از همه درباره شکل‌گیری «برتا» بگویید. درباره با همان تیم نویسنده‌های «خونسرد» جلو رفتید. اصل داستان چطور شکل گرفت؟

ما بعد از «خونسرد» یکی دو قصه دیگر هم نوشتیم اما آن طور که باید جلو نرفت. محمد مهدی عزیزمحمدی نویسنده سریال، سال‌ها یک سکانس در ذهنش داشت درباره ورود یک آدم به یک جای نامعلوم. من هم یک سکانس ابتدایی در ذهنم بود از یک قتل عام؛ پدر خانواده با تیر کشته می‌شود و بقیه اعضای خانواده با گاز خفه می‌شوند. فقط همین دو دکمه را داشتیم و نمی‌دانستیم چطور باید از آن استفاده کنیم. در نهایت از همین دو دکمه آرام آرام ایده اولیه کشف شد. بعد علیرضا تبریزی هم اضافه شد و مسیر نگارش شروع شد.

فرایند تولید چقدر طول کشید؟ چون در یکی از گفت‌وگوهای شما خواندم که هم زمان تولید کوتاه بوده و هم هزینه کمتر.

ما بیش از یک سال فقط روی فیلمنامه کار کردیم. بعد از آماده شدن متن، دو سه ماه پیش تولید داشتیم. تولید هم واقعا سخت اما روان بود. فکر می‌کنم شش ماه و چند روز طول کشید تا فیلمبرداری تمام شود. فیلمنامه یک بیگ‌پروداکشن است اما تولید نه؛ تلاش کردیم با کمترین هزینه و در کمترین زمان اجرا شود.

در شرایط امروز، کارگردان‌ها برای اینکه هزینه‌هایشان کم شود باید چه کنند؟ شما بازیگر چهره هم زیاد داشتید اما می‌گویید هزینه تولید بالا نبود. این چطور ممکن شد؟

مسیر فیلم‌سازی در جهان سال‌هاست سمت هالیوودی شدن رفته است. ایران هم به همین سمت می‌رود. به نظر من از یکی دو سال دیگر فیلم‌سازی موفق است که بتواند در کمترین زمان و با کمترین هزینه یک کار استاندارد تحویل بدهد. اگر قرار باشد با پول زیاد و وقت زیاد یک کار خوب بسازی، کار عجیبی نکرده‌ای. مهم این است که در کمترین زمان و با کمترین هزینه کیفیت استاندارد بدهی.

بخش بزرگی از هزینه‌های تولید هم مربوط به بازیگر است. پس بخشی از بودجه از دست می‌رود. بهترین کار این است که زمان را از دست ندهی و حساب شده پیش بروی؛ با استوری‌بورد، با پلان‌های دقیق از قبل، و اینکه بدانی سر صحنه قرار است دقیقاً چه بگیری. با این ذهنیت هزینه پایین می‌آید.

همکاری دوباره با شهرام حقیقت دوست چطور شکل گرفت؟

تجربه «خونسرد» با شهرام آن قدر دل‌انگیز بود که همیشه دلم می‌خواست دوباره با هم کار کنیم. شهرام جدا از اینکه بازیگر توانا و کاملی است، روحیه همراهی و اخلاق‌مداری فوق‌العاده‌ای دارد. اولین بازیگری هم که انتخاب شد شهرام بود. فیلمنامه را برایش فرستادم، خوشش آمد و گفت هستم. بقیه بازیگران بعدها اضافه شدند.

انتخاب بازیگر کودک چطور انجام شد؟ خیلی وقت‌ها می‌شنویم کودکان برای گرفتن نقش پول هم می‌دهند. روند شما چه بود؟

ما فراخوان دادیم. حدود ۶۰ کودک آمدند و با معرفی‌های گروه دستیاران، حدود ۱۰۰ نفر شدند. تست‌های مختلف گرفته شد و در نهایت به سه نفر رسیدیم. انتخاب بین این سه نفر واقعا سخت شد و در نهایت پرهام رحمانی انتخاب شد.

درباره همکاری با خانم شریفی‌نیا هم بفرمایید.

ایشان بازیگر بسیار خوبی هستند. در نسخه اول فیلمنامه قرار بود نقش دیگری را بازی کنند اما آن نقش طولانی، بیشتر تپ بود تا شخصیت. آن نقش حذف شد. نقش نیلوفر در ابتدا کم‌رنگ بود اما تلاش کردیم پروبال بیشتری بدهیم. با ترس و لرز به خانم شریفی‌نیا گفتیم نقش قبلی حذف شده و این نقش را پیشنهاد دادیم. بعد از خواندن فیلمنامه گفتند این نقش جذاب‌تر است و پذیرفتند.

در کارگردانی سریال هم ردپای نشانه‌ها و نگاه نمادین دیده می‌شود. درباره تمهیدات کارگردانی بگویید.

من در کارگردانی تلاش می‌کنم تجربه‌گر باشم. ۱۸۰ درجه دکوپاژ و میزانشن «خونسرد» با «برتا» فرق دارد. در «خونسرد» حرکت دوربین‌ها بیشتر حس می‌شود، اما در «برتا» خودم را عقب کشیدم تا دوربین روایت‌گر باشد؛ یک دوربین جستجوگر، سیال و نگاه دانای کل. فرم‌گرایی و تکنیک بخش جدانشدنی کار من است و برای «برتا» به این نتیجه رسیدم که روایت باید همین شکلی باشد که می‌بینید.

نقدی مطرح شده که «خونسرد» و «برتا» شبیه هم‌اند. این شباهت از امضای کارگردانی است؟

اگر بگویند شبیه‌اند تضعیف نیست، نقطه قوت است. بالاخره کارگردان هر دو اثر یک نفر است. هر کارگردانی سرخط و امضا دارد و این طبیعی است که در آثارش دیده شود. مسئله دوم ژانر است. هم «خونسرد» و هم «برتا» در یک ژانر حرکت می‌کنند و ژانر مولفه دارد. رعایت مولفه‌ها می‌تواند در ذهن مخاطب شباهت ایجاد کند.

پگاه زارعی
گفت‌وگو

سریال «برتا» در ادامه موج تازه‌ای از آثار جنایی ایرانی، تلاشی است برای آمیختن ساختار معمایی، طراحی پازل محور و درام شخصیت‌محور. تیم سازنده با عبور از مرزهای شناخته شده

ژانر در ایران، کوشیده فرمی پیچیده و چندلایه خلق کند که هم به قواعد ژانر وفادار باشد و هم امکان تجربه‌گرایی داشته باشد. «برتا» با تکیه بر فیلمنامه‌ای تکنیکی، روایت هم‌زمان چند داستانی و شخصیت‌هایی که گذشته و اکنون‌شان پیوسته بر هم اثر می‌گذارد، کوشیده مخاطب را وارد بازی‌ای کند که هر قطعه‌اش معنای خاص خود را دارد. روزنامه صبا در این پرونده به سراغ سه ضلع مهم شکل‌گیری این سریال که از شبکه نمایش خانگی بخش می‌شود رفته تا از نگاه نویسنده، کارگردان و بازیگر، مسیر ساخت این سریال را بررسی کند. در ادامه گفت‌وگو خبرنگار صبا را با امیرحسین ترابی کارگردان، محمد مهدی عزیزمحمدی نویسنده و عرفان ناصری بازیگر نقش محسن مولا را خواهید خواند.

